

EUROBAROMETER 61

PUBLIC OPINION IN THE EUROPEAN UNION

SPRING 2004

NATIONAL REPORT

DENMARK

The survey was requested and coordinated by the Directorate General Press and Communication.

This report was produced for the European Commission's Representation in Denmark.

This document does not represent the point of view of the European Commission.
The interpretations and opinions contained in it are solely those of the authors.

Indholdsfortegnelse

<u>INDHOLDSFORTEGNELSE</u>	<u>2</u>
<u>EXECUTIVE SUMMARY</u>	<u>3</u>
<u>INDLEDNING</u>	<u>6</u>
<u>KAPITEL 1: DANSKERNES TILFREDSHED MED LIVET</u>	<u>7</u>
SAMMENFATNING	7
<u>KAPITEL 2: DANSKERNE OG FORFATNINGSTRAKTATEN</u>	<u>13</u>
SAMMENFATNING	13
<u>KAPITEL 3: DANSKERNE OG EU: VIDEN OG HOLDNINGER</u>	<u>20</u>
SAMMENFATNING	20
<u>KAPITEL 4: EU'S BETYDNING FOR DANSKERNE</u>	<u>26</u>
SAMMENFATNING	26

Executive Summary

The Danes' satisfaction with life

Progress in Denmark in the past five years

When Danes are asked to compare their current situation with their situation five years ago, Denmark is the EU-country in which progress is perceived as the third largest. 48 pct. say that their current situation is better than it was five years ago.

When Danes are asked to describe their expectations for the next five years, 39 pct. express that their situation will be improved. This is the same as the EU average.

Expectations for employment situation in Denmark to grow worse

40 pct. of Danes expect the employment situation to grow worse within the next 12 months. But 74 pct. expect their personal job situation to remain unchanged within the next 12 months.

A better life

40 pct. of Danes expect their life to improve within the next 12 months.

Danes do not want the EU to play larger role

Only 29 pct. of Danes want the EU to play a larger role in everyday life within the next five years.

Danes and a Constitutional Treaty

Danes divided in their opinions towards the EU Constitutional Treaty

41 pct. of Danes are against a Constitutional Treaty for the EU, whereas 37 pct. are for a treaty. In EU15 the average against a new treaty is 17 pct. There is thus a marked difference between attitudes of the Danes in this area in comparison to the attitudes in the other EU member states.

It is difficult to give an answer to the fact that 41 pct. of Danes are against a Constitutional Treaty and that Danes prefer the EU-membership – now more than ever. The reason could be that Danes do not see any alternatives to the EU-membership but they do not favour the current ideas as expressed in the Constitutional Treaty.

One commissioner per member state

There seems to be a strong wish among the Danes that every member state keeps one place in the European Commission. 84 pct. of Danes wish to hold on to the system of one commissioner per member state.

EU at one speed

Danes do not want a multi-speed Europe. Only 29 pct. support a development for the EU at different speeds. 50 pct. of Danes are against such a development whereas 20 pct. don't know what to answer to this question.

Six months presidency

46 pct. of Danes want to keep the current six months presidencies for the EU. In the EU on average 50 pct. of citizens want to prolong the period of EU-presidencies because six months are seen as too short a period to achieve results.

The right of veto should be maintained

57 pct. of Danes want to keep the right of veto in the EU, for protecting important national interests. The EU-average is 45 pct. for keeping the right of veto. 20 pct. of Danes have answered "don't know" at this question.

One vote per member state in the Council of Ministers

Independent of political self-placement, Danes want one vote per member state when decisions are made by majority-voting in the EU Council of Ministers.

Danes and the EU: Knowledge and attitudes

Danes are well informed on enlargement

Only 8 pct. of Danes do not feel informed on enlargement at all. 46 pct. of respondents feel either well informed or very well informed on enlargement. In comparison to EU15, this is a high number. Only 29 pct. of EU-citizens on average feel well informed or very well informed when it comes to enlargement.

Same level of knowledge on the EU among Europeans

When Danes and other citizens of EU15 are asked to answer different questions which demonstrate knowledge in relation to the EU, it appears that the level of knowledge on the EU is very homogenous across the 15 member states. The questions concern the EU flag, Europe-day in the EU-countries among others.

Large majority wants direct elections for the European Parliament

68 pct. of Danes say that they want the members of the European Parliament to be chosen directly by EU-citizens. Only 50 pct. of the EU15-average have the same attitude.

Danes are wrong on number of member states in the EU

Almost half of the Danish citizens, 46 pct., say that they believe the EU currently has 12 member states. This brings nuances to the numbers above which say that Danes feel well-informed on enlargement and have an average knowledge on specific EU-issues.

Majority for EU-enlargement

59 pct. of Danes want the enlargement with ten new member states, which has just become reality. This number is a little bit lower than the 63 pct. support enlargement enjoyed in 2003. Only 40 pct. of Danes are positive towards further enlargement of the EU with more countries.

Danes know EU-spending largest on agriculture

43 pct. of Danes say that agricultural expenses are the part of the EU budget on which the EU spends most money. 26 pct. say that the EU spend most money on administrative and staff costs as well as buildings. Only 2 pct. think that the EU spends most on research and development.

What the EU means to the Danes

The EU creates economical stability for Denmark

56 pct. of Danes say that Denmark's membership of the EU makes Denmark an economically more stable country. The EU15-average is only 39 pct. on this question.

The EU make Danes feel secure

48 pct. of Danes believe that they are more secure, because of Denmark's membership of the EU.

Large countries have more influence

A very large majority of Danes, 89 pct., believe that large countries have more power in the EU than smaller member states. Only 70 pct. of the EU-average are of this belief. Only 25 pct. of Danes think that Denmark will gain more influence within the EU in the future.

Jobs will move to other countries

Not less than 76 pct. of Danes think that further development of the EU will mean outsourcing of jobs to other member states with lower production costs. An EU15-average of 72 pct. shows that this is not only a concern for the Danes.

Denmark loses power to other member states

60 pct. of Danes worry that Denmark loses power to other members of the EU. This trend does not show as markedly in EU15, only 42 pct. of the EU-average express this fear.

Left-leaning Danes fear economic crisis

Left-leaning Danes are more inclined to fear an economic crisis in Denmark through development in the EU. 34 pct. of this group have this worry, whereas only 21 pct. of right-leaning Danes who have this concern.

Right-leaning Danes worried for Danish farmers

A small majority of 51 pct. of right-leaning Danes worry about EU's development and estimate that it will create larger problems for Danish farmers. 6 pct. less - 45 pct. - of left-leaning citizens have the same concern, whereas 45 pct. of voters in the middle of the political spectre share this concern.

Indledning

Denne rapport præsenterer resultaterne fra den danske del af den seneste Eurobarometerundersøgelse. Eurobarometerundersøgelserne foretages to gange årligt i de 15 EU-lande. Efter udvidelsen den 1. maj 2004 er det målsætningen, at der fremover vil være 25 lande, som indgår i undersøgelsen.

Eurobarometerundersøgelsen består af en række faste og enslydende spørgsmål, som et repræsentativt udsnit af borgerne i hvert EU-land får stillet. Langt hovedparten af spørgsmålene gentages i de halvårslige undersøgelser for på den måde at have mulighed for at sammenligne resultaterne over en årrække. Men der er også mulighed for at tilføje nye aktuelle spørgsmål, når det findes relevant.

Eurobarometerundersøgelserne gennemføres under ledelse af analyseinstituttet INRA, som har hovedkvarter i Bruxelles. INRA er overordnet koordinator for Eurobarometer og varetager kontakten til de nationale analyseinstitutter, som er ansvarlige for at indsamle data i hvert af de 15 EU-lande. I Danmark indhenter analyseinstituttet GfK datagrundlaget. Analyseinstituttet Perception Research A/S er ansvarlig for at fortolke, kommentere og præsentere de statistiske resultater i denne rapport.

De danske resultater af Eurobarometer 61 er indsamlet i Danmark i foråret 2004 i perioden 21. februar til 23. marts. Spørgsmålene er stillet til et repræsentativt udsnit af danskere i aldersgruppen fra 15 år og opefter. Svarene er således indhentet inden valget til Europa-Parlamentet den 13. juni og inden den endelige færdiggørelse af forfatningstraktaten på det Europæiske Råds møde den 17. – 18. juni.

Rapporten sætter fokus på at formidle de mest centrale resultater, fordelt på forskellige emner, som dækkes af datagrundlaget. Ud fra kriterierne væsentlighed og aktualitet er nedenstående emneområder udvalgt til nærmere analyse og præsentation:

- Danskernes tilfredshed med livet
- Danskerne og forfatningstraktaten
- Danskerne og EU: viden og holdninger
- EU's betydning for danskerne

Det samlede datagrundlag giver mulighed for at nedbryde de enkelte spørgsmål på en række demografiske variable som køn, alder, uddannelse mv. Det betyder, at der er et meget stort antal muligheder for at kombinere og præsentere materialet. Derfor er der i rapporten udvalgt enkelte spørgsmål til nærmere analyse. Disse spørgsmål nedbrydes på sociodemografiske variable, hvor det skønnes relevant, f.eks. når der synes at være forskelle i holdninger alt efter køn, alder el.lign. Der vil desuden blive sammenlignet med tidligere Eurobarometerundersøgelser og præsenteret resultater, der sammenligner holdninger mellem EU-landene. Udvælgelsen er sket ud fra en vurdering af væsentligheds- og aktualitetskriterier.

Rapporten er struktureret i fire kapitler. Alle indledes med en opsummering af kapitlets hovedresultater, hvorefter udvalgte spørgsmål detailanalyseres. Det gør det nemt at gå direkte til de emner, man finder særligt interessante. Tal i figurer opsummerer ikke nødvendigvis til 100 pct., da der benyttes op- og nedrundinger efter gældende principper.

Diskussionerne om EU og danskernes forhold til EU bør foregå på et redeligt vidensgrundlag. Derfor er det rapportens målsætning, at den skal kunne benyttes af alle, der beskæftiger sig med danskernes holdninger til EU.

Kapitel 1: Danskernes tilfredshed med livet

Dette kapitel handler om europæernes tilfredshed med deres situation. Der bliver kigget nærmere på, hvilke forventninger danskerne har til det kommende år inden for områder som økonomi, og beskæftigelse. Og endelig bliver det i kapitel 1 også belyst, hvilken rolle EU-borgerne vurderer, at unionen vil spille for deres liv i de kommende år – bl.a. i en sammenligning mellem Danmark og de øvrige EU-lande.

Sammenfatning

Fremgang i Danmark i de seneste fem år

Når danskerne bliver bedt om at sammenligne deres nuværende situation med deres situation for fem år siden, så er Danmark det EU-land, hvor fremgangen har været tredjestørst. 48 pct. peger således på, at deres nuværende situation er bedre end for fem år siden.

Når danskerne angiver deres forventninger til de næste fem år, så giver 39 pct. udtryk for, at deres situation bliver forbedret. Det er det samme som EU-gennemsnittet.

Forventninger om en dårligere beskæftigelsessituation i Danmark

40 pct. af danskerne giver udtryk for, at beskæftigelsessituation i Danmark bliver dårligere inden for de næste 12 måneder. Men 74 pct. af danskerne vurderer, at deres personlige jobsituation forbliver uændret i de næste 12 måneder.

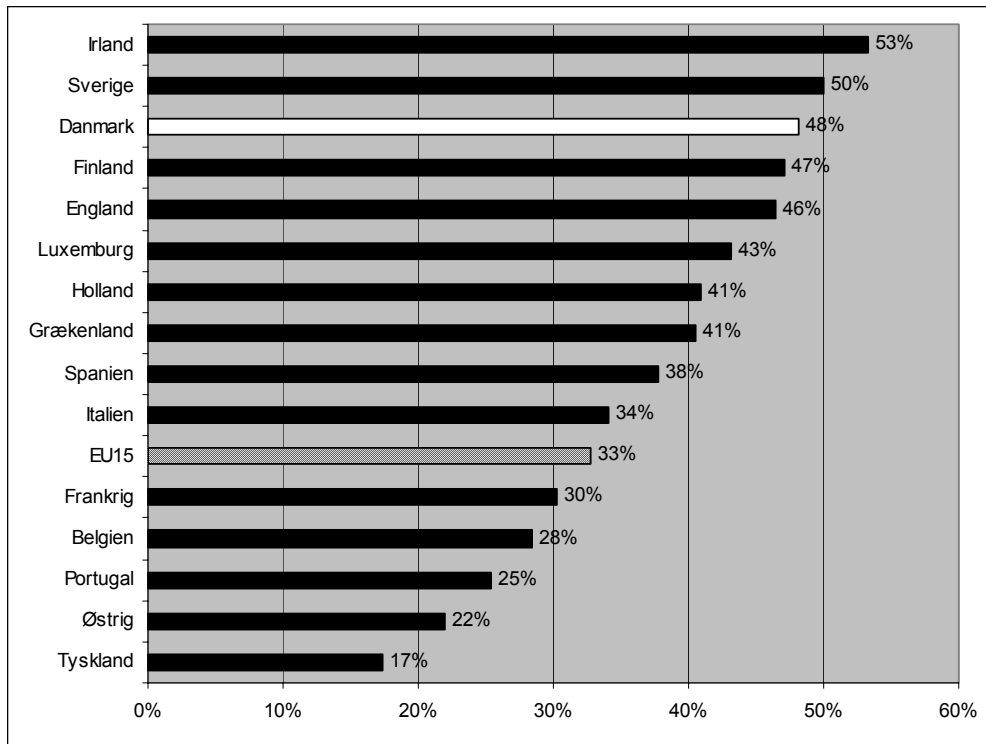
En bedre tilværelse

Der er 40 pct. af danskerne, der vurderer, at deres tilværelse vil blive bedre indenfor de næste 12 måneder.

Danskerne ønsker ikke, at EU skal spille større rolle

Kun 29 pct. af danskerne ønsker, at EU spiller en større rolle om fem år i den enkeltes dagligdag.

Figur 1.1: Hvis De skal sammenligne Deres nuværende situation med for fem år siden, vil De så sige, at den er forbedret, nogenlunde det samme eller forringet? (grafnen viser fordelingen af de personer der angav "Forbedret").

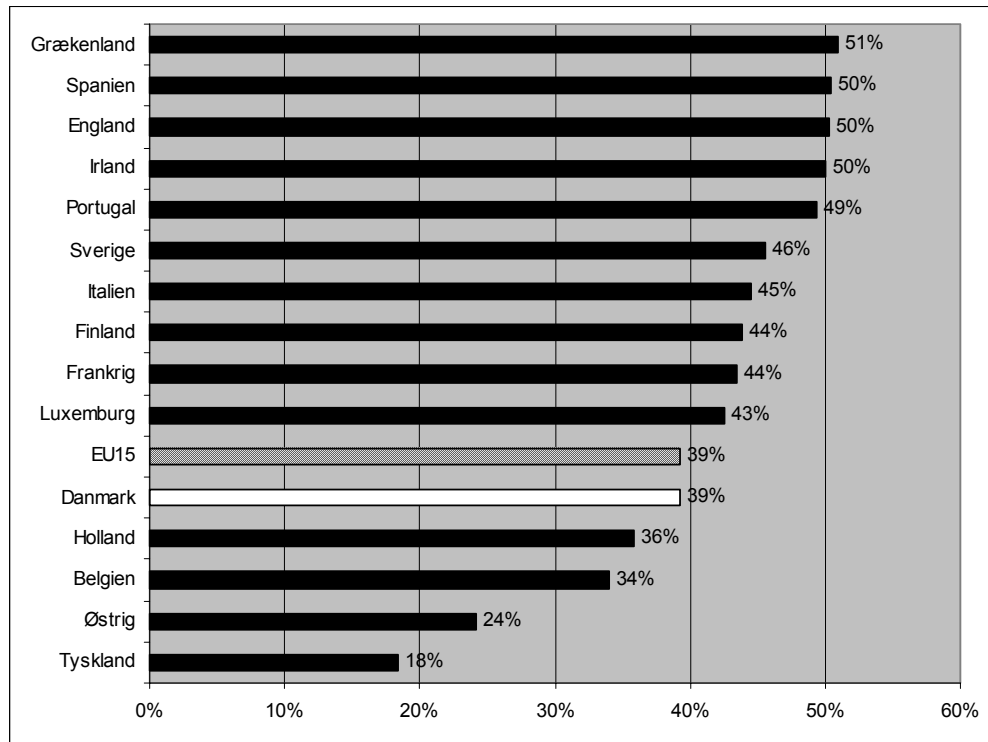

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 5)

Fremgang i Danmark

Figuren peger på, at Danmark er det EU-land, hvor tredjeflest har oplevet en forbedret situation inden for de seneste fem år. Næsten halvdelen, 48 pct., har oplevet en forbedring af deres situation inden for de seneste fem år. Irland kommer ind på en klar førsteplads, når der kigges på den andel af respondenterne, som har angivet, at deres situation inden for de seneste fem år er blevet forbedret. Sverige er på andenpladsen, mens Tyskland lander på den absolutte sidsteplads, idet kun 17 pct. har angivet, at deres situation er blevet forbedret. Det er vanskeligt at pege på specifikke årsager til, at Tyskland ligger så lavt, men en sandsynlig forklaring skal måske findes i den stigende arbejdsløshed i vores naboland. Som det fremgår, er gennemsnittet i EU på 33 pct., så danskerne har andre ord oplevet en ganske markant fremgang i deres situation inden for de seneste fem år.

Figur 1.2: I løbet af de næste fem år forventer De da, at Deres situation bliver forbedret, nogenlunde den samme eller at den bliver forringet? (grafnen viser fordelingen af de personer der angav "Forbedret").

Kilde: Eurobarometer 61.1-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 6)

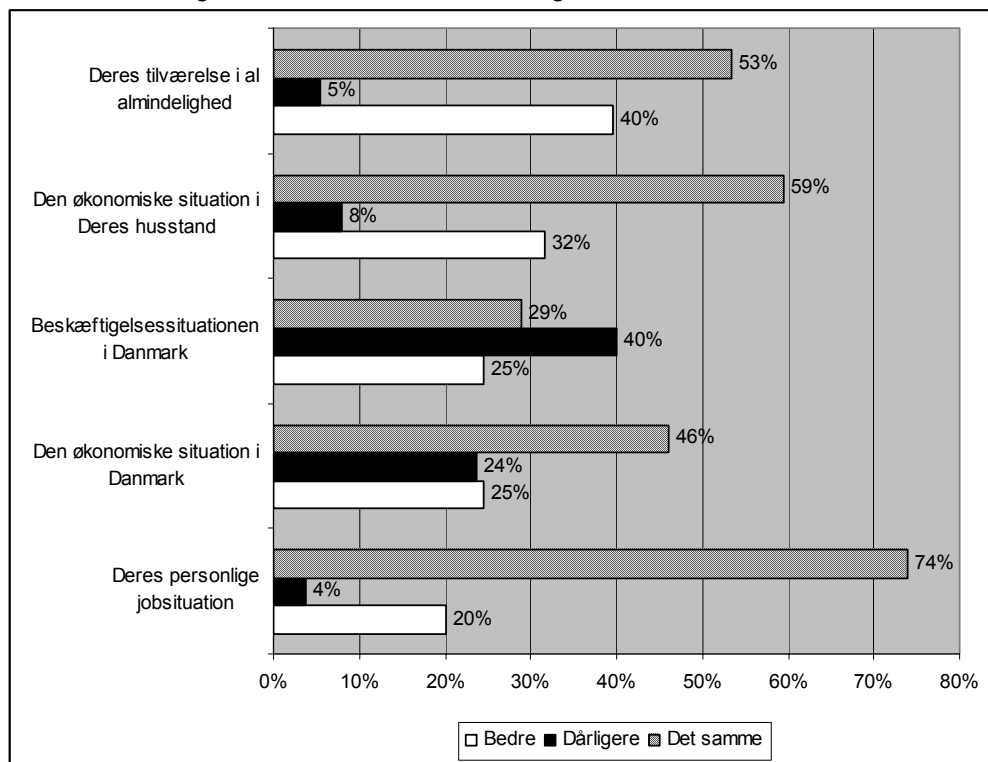
Danskernes forventninger til fremtiden daler

Som det fremgår af figuren, ligger Danmark på EU-gennemsnittet, når der fokuseres på den andel af danskere, som mener, at deres situation vil blive forbedret indenfor de næste 5 år. Der er således 39 pct., som har givet udtryk for, at deres situation vil blive forbedret indenfor de næste fem år.

Optimismen i Tyskland ser tilsyneladende ikke ud til at stige, når det kommer til fremtidsforventninger. Kun 18 pct. af tyskerne mener, at deres situation vil blive forbedret i de næste fem år. Belgien og Østrig placerer sig – ligesom i figur 1 – også under EU-gennemsnittet med Østrig på næstsidstepladsen foran Tyskland.

Det er de to sydeuropæiske lande – Spanien og Grækenland – der topper listen. Der er hele 51 pct. af grækerne, der giver udtryk for, at deres situation vil blive forbedret i de næste fem år, mens det tilsvarende tal er 50 pct. for Spaniens vedkommende.

Figur 1.3: Hvad er Deres forventninger til det kommende år? Vil de næste 12 måneder blive bedre, dårligere eller det samme, når det gælder...?

Kilde: Eurobarometer 61.1-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 4)

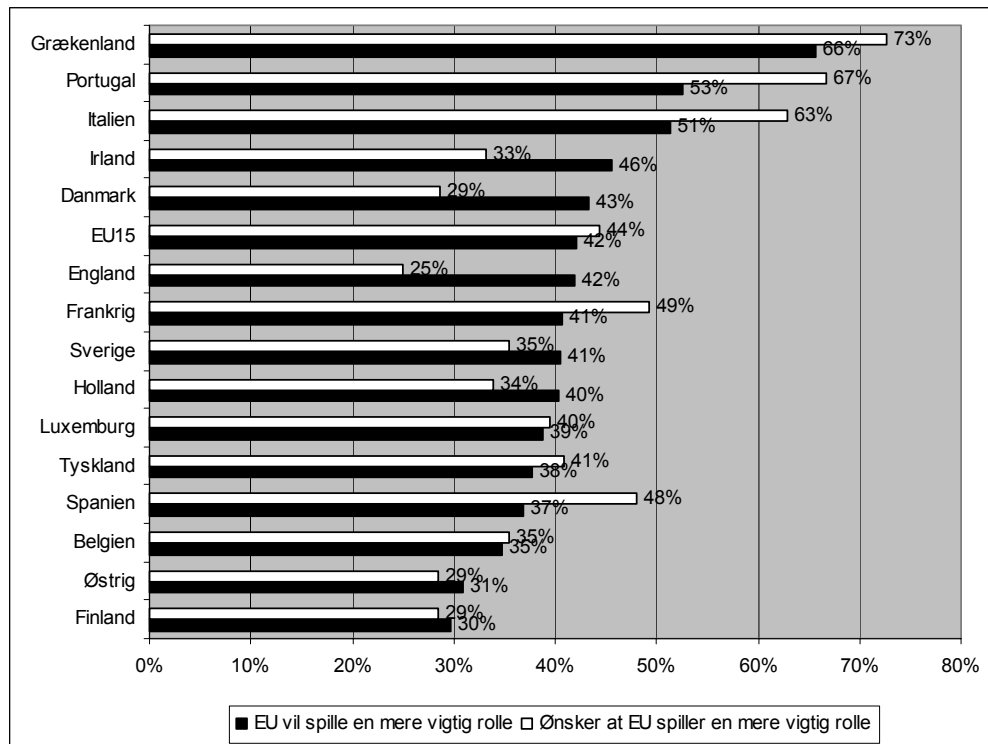
Forventninger til en dårligere beskæftigelsessituation i Danmark

Ovenstående figur viser, hvordan danskerne forholder sig til specifikke emner, når de bliver bedt om at vurdere, hvordan situationen vil udvikle sig i de næste 12 måneder. Her er det bl.a. bemærkelsesværdigt, at 40 pct. mener, at beskæftigelsessituationen vil blive dårligere, mens kun 25 pct. vurderer, at den vil blive bedre. Når respondenterne skal vurdere deres egen jobsituation, så er der imidlertid 20 pct., som mener, at den vil blive dårligere. Respondenterne bekymrer sig med andre ord mere over landets generelle udvikling på arbejdsmarkedet end over deres egen umiddelbare fremtid på arbejdsmarkedet.

Hvad angår den økonomiske situation i Danmark, så vurderer 24 pct., at den vil blive dårligere, mens kun 8 pct. af respondenterne giver udtryk for, at den økonomiske situation i deres egen husstand vil blive dårligere. Vi ser altså igen den samme tendens: bekymringen på Danmarks vegne om udviklingen i de næste 12 måneder er betydeligt større end den individuelle bekymring.

Endelig er det væsentligt at hæfte sig ved det faktum, at 40 pct. af danskerne mener, at deres tilværelse i al almindelighed vil blive bedre i de næste 12 måneder. Samtidig er det kun 5 pct., der mener, at deres tilværelse vil blive dårligere. Alt i alt har danskerne derfor positive forventninger til udviklingen i deres tilværelse for de næste 12 måneder.

Figur 1.4: Om fem år, vil EU da efter deres mening spille en mere vigtig rolle, en mindre vigtig rolle eller den samme rolle for Dem i Deres dagligdag? – samt: Og ønsker De så, at EU om fem år vil spille en mere vigtig rolle, en mindre vigtig rolle eller den samme rolle for Dem i Deres dagligdag? (grafnen viser de besvarelser der angiver "En mere vigtig rolle" i spørgsmål 14a samt 14b).

Kilde: Eurobarometer 61.1-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 14a samt 14b).

EU skal ikke spille en større rolle om fem år

Danskerne ønsker ikke, at EU skal spille en større rolle i dagligdagen om fem år. Kun 29 pct. af danskerne ønsker dette, mod et europæisk gennemsnit på 44 pct. Samtidig tror 43 pct. af danskerne, at EU faktisk vil spille en mere vigtig rolle i deres dagligdag om fem år. Her ligger de helt på linie med det europæiske gennemsnit. Danskerne er traditionelt integrationsskeptikere. Det vil sige, at danskerne normalt svarer nej, når de bliver spurgt, om de ønsker yderligere EU-samarbejde på bestemte områder. Det er formentlig den samme tendens, der slår igennem her – og som danskerne deler med briterne, der også plejer at svare nej til yderligere EU-integration.

Kapitel 2: Danskerne og forfatningstraktaten

Dette kapitel ser nærmere på danskernes holdning til en række af de store og principielle spørgsmål i EU-samarbejdet. Holdningen til EU-forfatningen og antallet af kommissærer er et af de centrale emner, men også holdningen til hastigheden i opbygningen af EU-samarbejdet er med. Endelig indeholder kapitlet også en gennemgang af danskernes holdning til vetoretten og stemmeprocedurer i Ministerrådet.

Sammenfatning

Dødt løb i holdningen til en EU-forfatning

Der er 37 pct. af danskerne, som er for en EU-forfatning, mens 41 pct. er imod. Gennemsnittet i EU-15 er en modstand på 17 pct. Der er altså massiv forskel i danskernes holdninger på området i sammenligning med holdningen i de øvrige europæiske lande.

En kommissær per land

Der er et meget markant ønske hos danskerne om, at hvert land fortsat skal have en kommissær. Hele 84 pct. af danskerne ønsker at fastholde en kommissær per medlemsland.

EU skal udvikle sig i fælles takt

Danskerne ønsker ikke, at EU udvikler sig i flere hastigheder. Kun 29 pct. er for en udvikling i flere hastigheder. 50 pct. er imod, mens 20 pct. siger ved ikke til dette spørgsmål.

Seks måneders formandskab

Perioden for formandskabet ønskes bevaret af 46 pct. af danskerne. I de øvrige EU-lande er der imidlertid 50 pct. af borgerne, som ønsker at forlænge perioden, fordi seks måneder er for kort tid, hvis man skal opnå afgørende resultater.

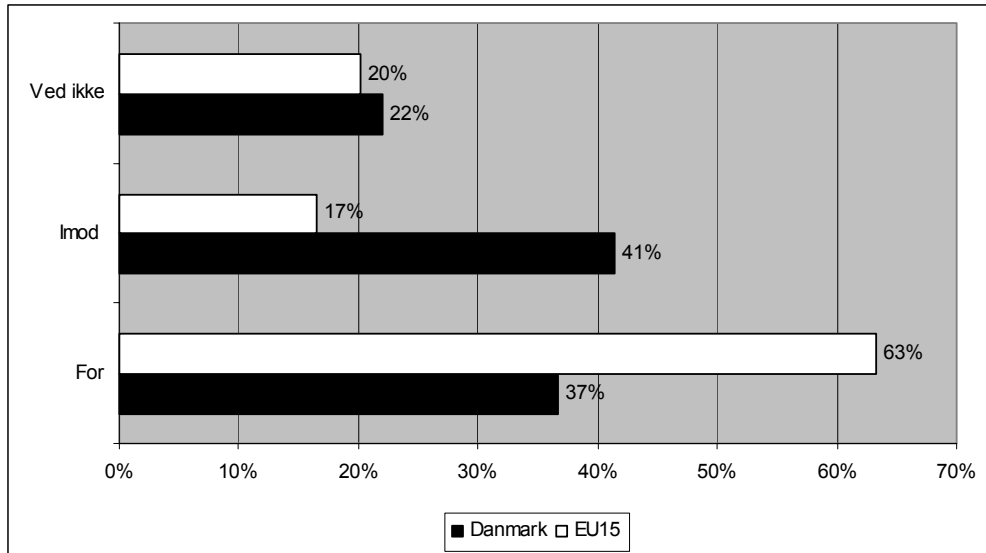
Danskerne er for vetoretten

57 pct. af danskerne vil bevare vetoretten i EU, så der er mulighed for at beskytte vigtige nationale interesser. I de øvrige EU-lande er der 45 pct., som ønsker at fastholde vetoretten. 20 pct. af danskerne har svaret ved ikke til dette spørgsmål.

En stemme per land i Ministerrådet

Uafhængigt af ens politiske ståsted, så ønsker danskerne, at flertalsafstemningerne i EU's Ministerråd fordeles med en stemme per land.

Figur 2.1: Er De for eller imod en EU-forfatning?

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 29,6)

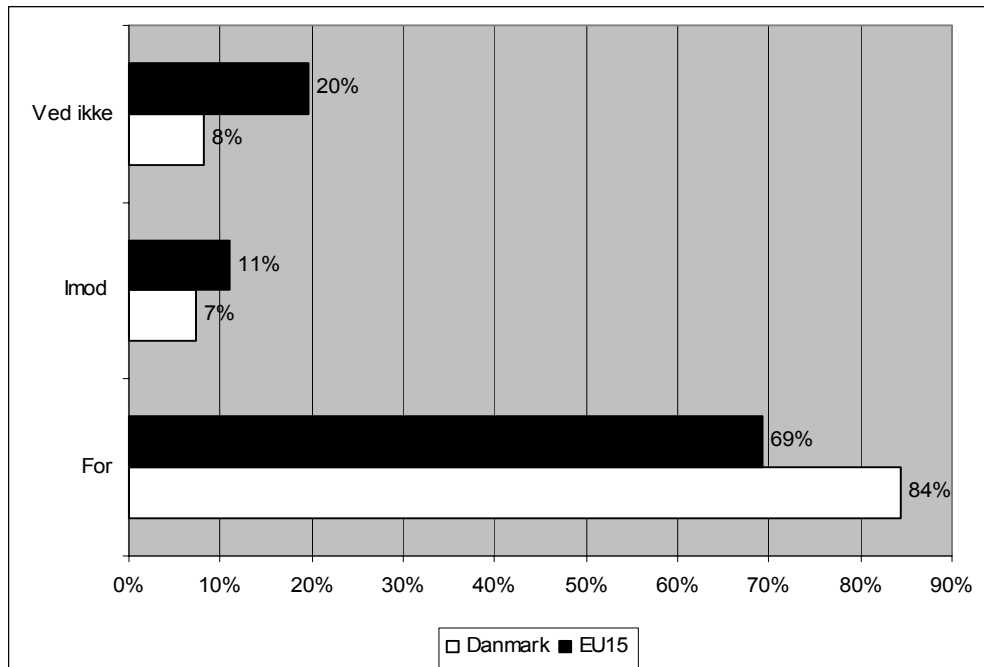
Danskerne delt i spørgsmålet om en EU-forfatning

Danskernes tradition for at være imod større ændringer i EU-samarbejdet slår formentlig også igennem ved dette spørgsmål om en EU-forfatning. Hele 41 pct. af danskerne udtrykker modstand overfor en EU-forfatning, mens gennemsnittet af EU-15 kun er på 17 pct. Det er interessant at bemærke, at danskerne fastholder en ret markant skepsis overfor EU-forfatningen i en tid, hvor der ellers er historisk høj tilslutning til EU-samarbejdet. En mulig tolkning af dette tilsyneladende paradoks kan hænge sammen med, at danskerne ikke ser et reelt alternativ til EU, men ikke ønsker den type integration, som EU-forfatningen er et udtryk for.

I de øvrige EU-lande er hele 63 pct. for en EU-forfatning. Så også her er der stor forskel på danskerne og gennemsnittet i de øvrige EU-lande, fordi kun 37 pct. af danskerne er for en EU-forfatning.

Når vi ser på de respondenter, der svarer ved ikke til spørgsmålet, så er der i Danmark 22 pct., som endnu ikke har taget stilling, mens det for EU-15 er 20 pct., som ikke har besluttet, hvorvidt de er for eller imod en EU-forfatning. Ved en kommende folkeafstemning om en ny forfatningstraktat for EU i Danmark er det derfor interessant, hvordan de 22 pct. af danskerne, som endnu ikke har taget stilling, vælger at forholde sig til spørgsmålet om en EU-forfatning.

Figur 2.2: Er De for eller imod, at Europa-Kommissionen er sammensat af kommissærer, der kommer fra hvert af medlemslandene.

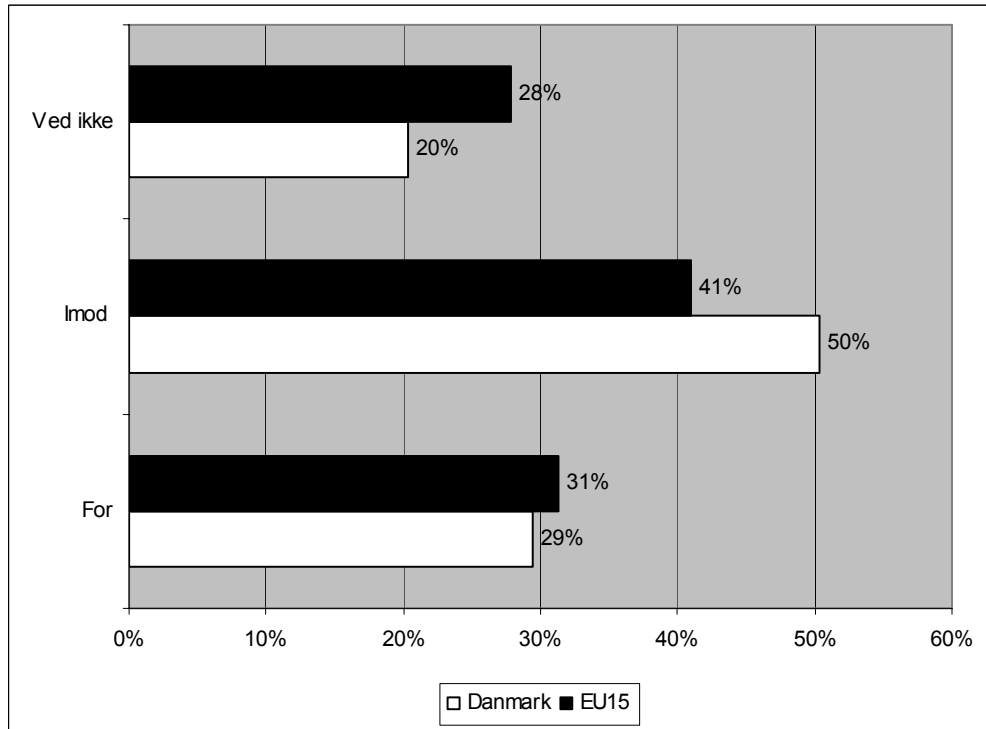
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 29,7)

Danskerne ønsker at fastholde en kommissær per medlemsland

Blandt danskerne er der et markant flertal på 84 pct., som ønsker, at Europa-Kommissionen skal være sammensat af kommissærer, der kommer fra hvert af medlemslandene. Kun 7 pct. er imod dette, mens 8 pct. af danskerne endnu ikke har besluttet sig i denne sag. Blandt EU-15 er det 15 pct. færre (69 pct.), der går ind for, at Kommissionen har repræsentation fra hvert enkelt af medlemslandene. 11 pct. er imod den individuelle repræsentation af kommissærer, mens der stadig er 20 pct., der ikke har besluttet sig.

Spørgsmålet om, at hvert enkelt land skal have sin egen kommissær har altid været centralt placeret i den danske EU-debat. Når forfatningen er forhandlet færdig bliver det derfor interessant at se, hvor stor vægt danskerne tillægger det emne – specielt hvis danskerne ikke får deres foretrukne ønske opfyldt.

Figur 2.3: Er De personligt for eller imod, at hastigheden af opbygningen af EU er hurtigere i en gruppe lande end i andre lande?

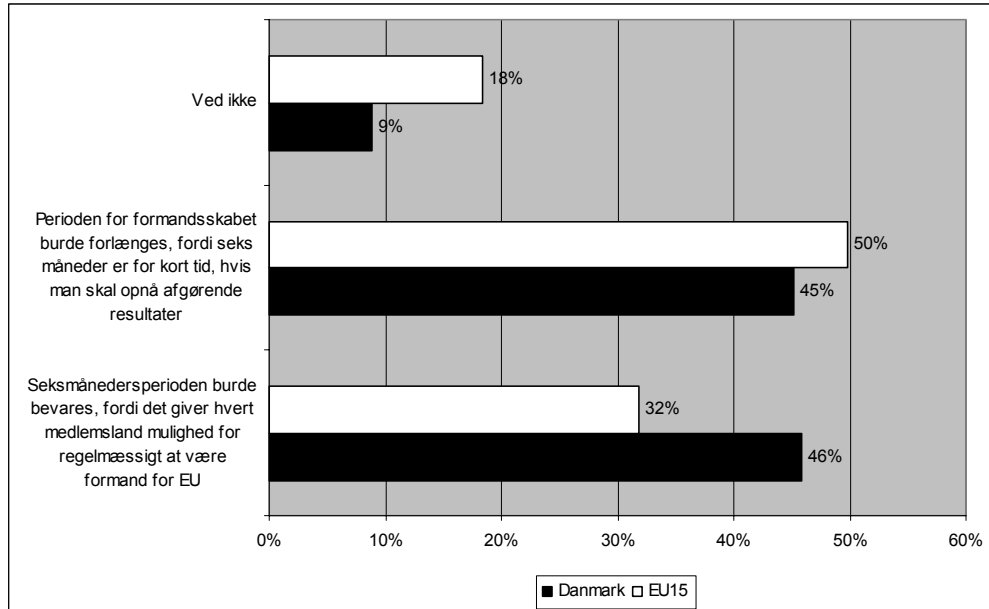
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 29,8)

Modstand overfor et EU i flere hastigheder

Muligheden for et EU i flere hastigheder er med jævne mellemrum et diskussionsemne blandt europæiske politikere og medier. Flere af de store lande har ved forskellige lejligheder givet udtryk for, at udviklingen i EU går for langsomt på en række områder. Set i sammenligning med det europæiske gennemsnit, så er der 9 pct. flere – nemlig 50 pct. – danskere, som er imod et EU i flere hastigheder. Danskerne ønsker altså at bevare et EU, som udvikler sig i samme takt – også selv om Danmark på en række områder, i kraft af forbeholdene, har valgt at stå uden for en del af det europæiske samarbejde.

Knap en tredjedel af danskerne er for et EU i flere hastigheder, mens 31 pct. af borgerne i de øvrige EU-lande er for. Der er en temmelig stor andel af borgerne i de øvrige EU-lande, som ikke har taget stilling, og derfor er hverken for eller imod.

Figur 2.4: Ministerrådet er sammensat af medlemslandenes stats- og regeringsoverhoveder og Europa-Kommissionens formand. Rådets formandskab varetages på skift af hvert land i en periode på seks måneder. Mener Det at...?

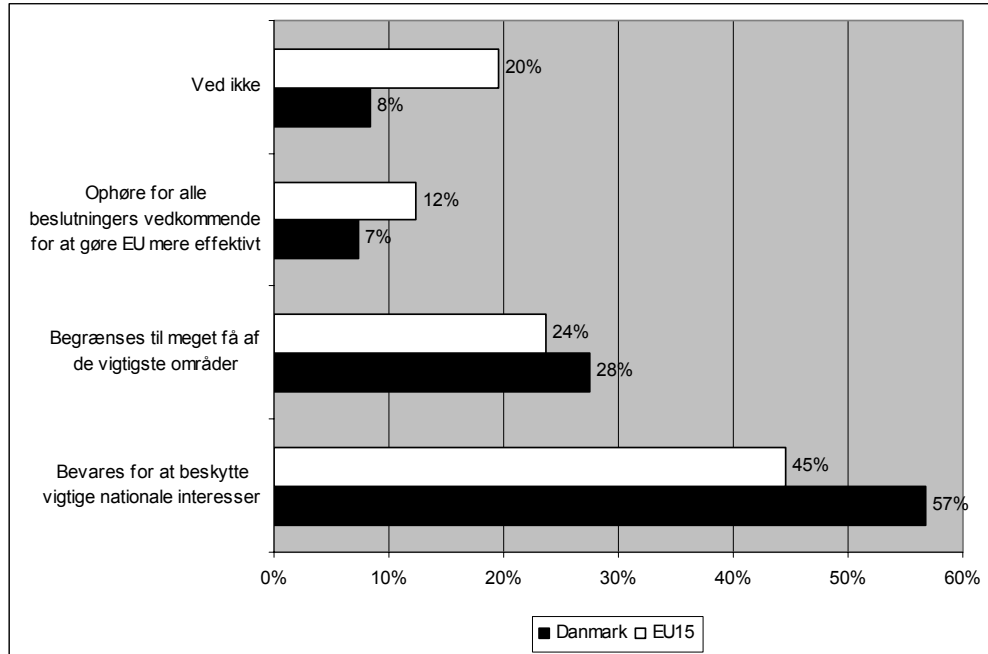
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 32)

Danskerne delt i spørgsmålet om perioden for formandskabet

Danskerne er næste ligeligt delt i spørgsmålet om perioden for formandskabet med 45 pct. for en forlængelse og 46 pct., der ønsker at fastholde den nuværende praksis. På den ene side ønsker danskerne altså at effektivisere formandskabet, mens man på den anden side vil sikre, at alle lande indenfor en rimelig tidshorisont har formandskabet.

I de øvrige EU-lande ønsker halvdelen af borgerne at forlænge perioden for formandskabet, fordi seks måneder efter deres vurdering er for kort tid, hvis man skal opnå afgørende resultater. Men næsten ligeså mange (46 pct.) ønsker, at bevare den nuværende periode på seks måneder, fordi det sikrer, at hvert medlemsland regelmæssigt kan få formandskabet.

Figur 2.5: Hvert medlemsland har på nuværende tidspunkt vetoet inden for visse områder. Burde vetoet i fremtiden...?

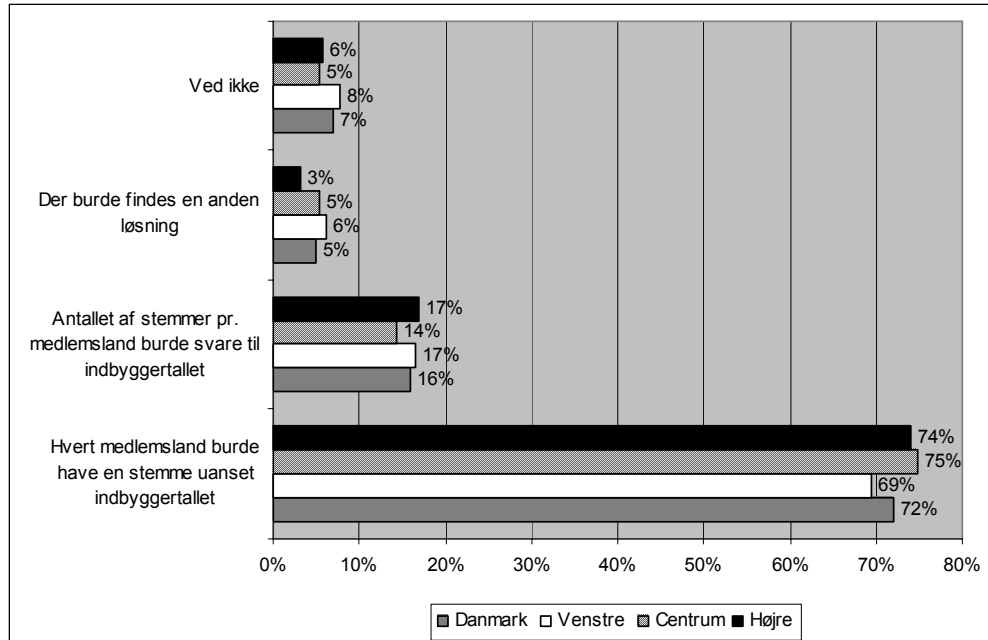
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 33)

Danskerne er for vetoet

I forlængelse af udvidelsen og i forbindelse med diskussionerne om den nye forfatningstraktat har spørgsmålet om vetoet været en central parameter. Fra forskellige sider er der således blevet peget på, at 25 EU-lande forudsætter, at vetoet kun skal gælde på få områder, for at optimere effektiviteten. Det bliver derfor spændende at iagttage, hvordan danskerne forholder sig til problematikken ved næste Eurobarometermåling til efteråret 2004, hvor alle 25 lande arbejder sammen i hverdagen.

I denne måling er der hele 57 pct. af danskerne, som ønsker at bevare vetoet i EU for at beskytte vigtige nationale interesser. 28 pct. af danskerne ønsker at begrænse vetoet til meget få af de vigtigste områder, mens 7 pct. ønsker, at vetoet ikke længere skal eksistere. Det samme mønster gør sig gældende, når vi betragter gennemsnittet i de øvrige EU-lande. Her er der også flest (45 pct.), som ønsker at fastholde vetoet. Det er dog værd at bemærke, at 20 pct. svarer ved ikke til dette meget centrale spørgsmål.

Figur 2.6: Udkastet til EU-forfatningen opstiller nye regler for flertalsafstemning inden for EU's Ministerråd. Hvilket af det følgende går De mest ind for? – kombineret med baggrundsspørgsmål om respondenternes egenplacering på en politisk højre/venstre-akse.

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 34)

Et land én stemme

Uanset ens politiske observans, så er det meget markant, at danskerne ønsker, at flertalsafstemningerne i EU's Ministerråd bliver fordelt med en stemme per land. I Danmark er der således kun 17 pct., som ønsker et afstemningsprincip, hvor antallet af stemmer per medlemsland burde svare til indbyggertallet. Det er en sandsynlig tolkning, at danskernes holdning hænger sammen med, at dansk indflydelse ville blive meget reduceret i forhold til de store lande i EU.

Kapitel 3: Danskerne og EU: Viden og holdninger

Kapitel 3 handler om danskernes informationsniveau i forbindelse med udvidelsen i maj 2004 samt holdningen til udvidelsen. Danskernes konkrete viden til specifikke emner bliver belyst, ligesom holdningerne til emner som den monetære union og udenrigspolitikken. Endelig kigges der nærmere på, hvordan danskerne mener, at EUs budgetter bliver anvendt.

Sammenfatning

Danskerne er godt informeret om udvidelsen

Der er kun 8 pct. af danskerne, som slet ikke føler sig informeret om udvidelsen. Der er 46 procent af respondenterne, der enten føler sig godt eller meget godt informeret om udvidelsen. I sammenligning med EU-15 er det tilsvarende tal kun 29 pct.

Samme vidensniveau om EU blandt europæerne

Når danskere og andre borgere i EU-15 bliver bedt om at forholde sig til forskellige spørgsmål, der handler om viden om EU, så viser det sig, at vidensniveauet er meget ensartet. Det drejer sig fx om EU's flag, Europadag i EU-landene m.v.

Markant flertal blandt danskerne ønsker direkte valg til Europa-Parlamentet

Der er 68 pct. af danskerne, som giver udtryk for, at de ønsker, at parlamentsmedlemmerne i Europa-Parlamentet vælges direkte af borgerne i EU. Det tilsvarende tal for EU-15 er kun 50 pct.

Lavt vidensniveau: Danskerne opgiver forkert antal medlemslande i EU

Næsten halvdelen af danskerne, 46 pct., giver udtryk for, at de mener, at EU i øjeblikket består af 12 medlemslande.

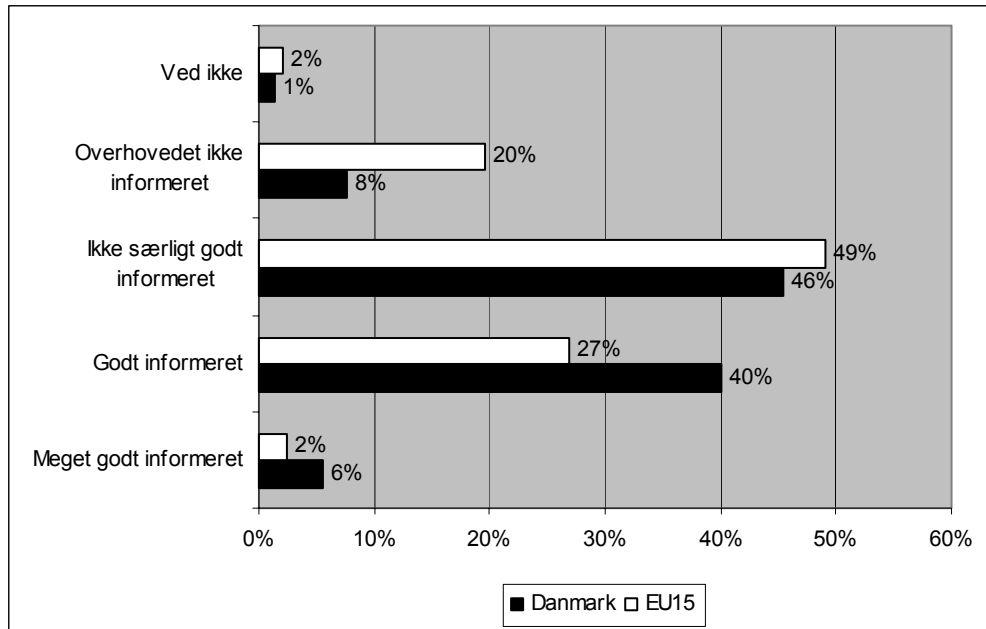
Flertal for EU-udvidelsen

Der er stadig flertal for udvidelsen med ti nye lande blandt danskerne. 59 pct. ønsker denne udvidelse. Kun 40 pct. af danskerne går positivt ind for en yderligere udvidelse af EU med endnu flere lande.

EU bruger flest penge på landbruget

43 pct. af danskerne siger, at udgifter på landbrugsbudgettet er den budgetpost, hvor EU bruger flest penge. 26 pct. giver udtryk for, at EU bruger flest penge på administrative, personalemæssige omkostninger og bygninger. Kun 2 pct. af danskerne vurderer, at EU bruger flest penge på videnskabelig forskning.

Figur 3.1: Hvor godt informeret føler De Dem om udvidelsen af EU til maj (2004), det vil sige, at 10 nye lande træder ind i EU? Føler De dem...? (spørgsmålet er stillet i marts 2004)

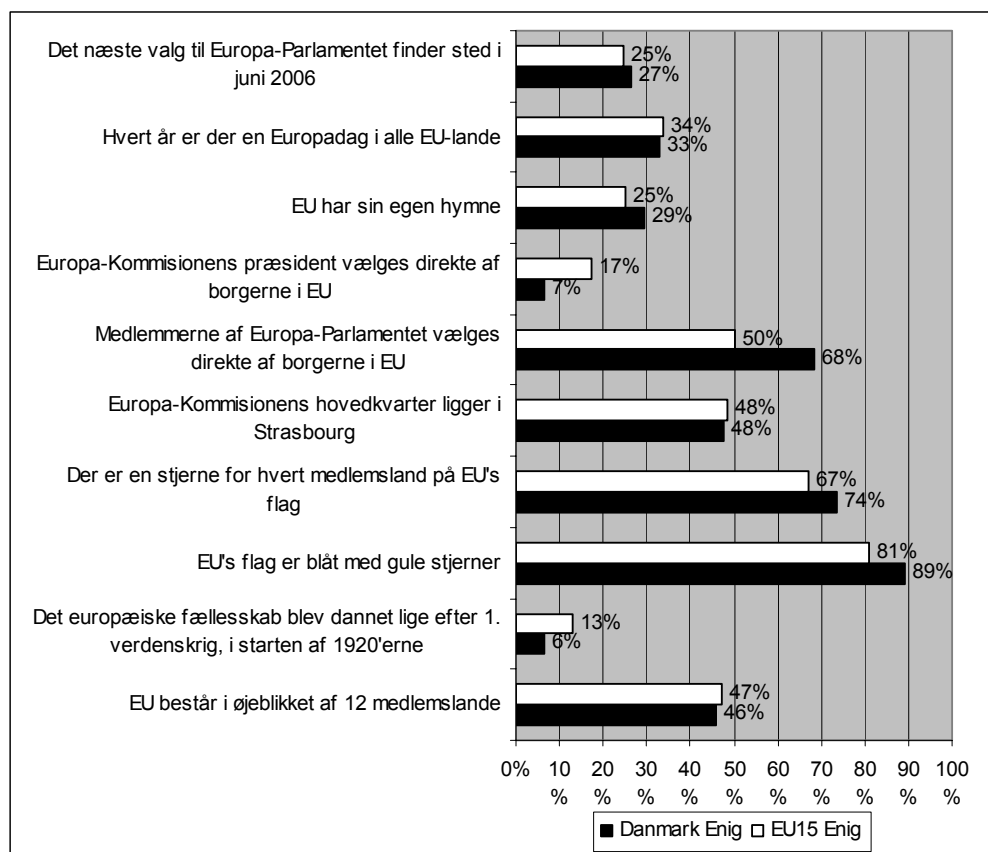
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 17)

Halvdelen af danskerne føler sig godt informeret om udvidelsen

Det er bemærkelsesværdigt, at det kun er 8 pct. af danskerne, som overhovedet ikke føler sig informeret om udvidelsen. Der er imidlertid en stor gruppe af danskere (46 pct.), som ikke oplever, at de er særligt godt informeret. Gruppen af danskere, der synes, at de er godt informeret om udvidelsen er på 40 pct., mens kun 6 pct. vurderer, at de er meget godt informeret. Der er altså 46 pct., som alt i alt føler sig godt eller meget godt informeret.

Når tallene for Danmark bliver sammenlignet med EU-15, så er det bemærkelsesværdigt, at der kun er i alt 29 pct. af borgere i de andre EU-lande, som enten er godt informeret eller meget godt informeret. Danmark er derfor betydeligt længere fremme end gennemsnittet af de øvrige lande, når der måles på borgernes selvoplevede informationsniveau om udvidelsen.

Figur 3.2: Kan De for hvert af de følgende udsagn om EU fortælle mig, om De mener, at det er rigtigt eller forkert? Grafen viser fordelingen af besvarelser, der mener udsagnet er rigtigt.

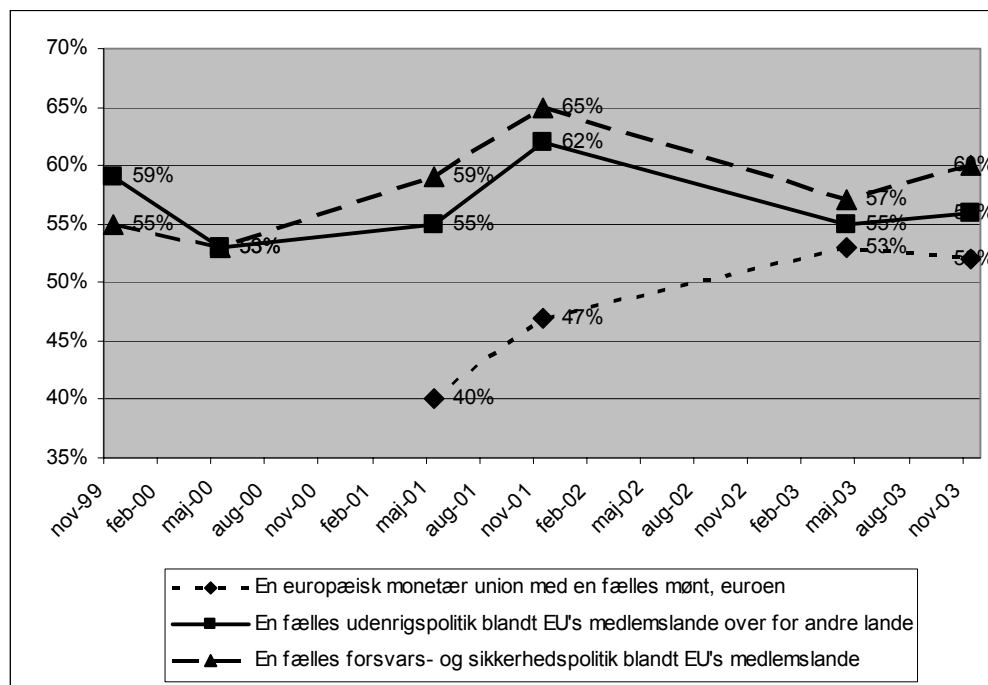
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 24)

Ensartet vidensniveau blandt europæerne

Figur 3.2 peger på, hvad danskerne i sammenligning med EU-15 ved om forskellige emner med relation til EU. Og det er bemærkelsesværdigt, at vidensniveauet generelt er det samme på en lang række centrale emner. På spørgsmålet om, hvorvidt medlemmerne af Europa-Parlamentets medlemmer vælges direkte af borgerne i EU er der en markant forskel. Således mener 68 pct. af danskerne, at medlemmerne vælges direkte, mens det for kun 50 pct. af borgerne i EU-gennemsnit forholder sig således. Denne åbenlyse mangel på viden kan måske være med til at pege på nogle af årsagerne til den kritik, som EU jævnlig udsættes for. Med andre ord er det problematisk, hvis borgerne ikke ved, at der er direkte valg til et af EU's centrale organer.

Det er interessant at bemærke, at næsten halvdelen af vælgerne i hhv. Danmark og EU er enige i udsagnet om, at EU i øjeblikket består af 12 medlemslande. Det korrekte antal medlemslande har altså ikke indlejret sig. Og figuren kan ikke pege på, hvor mange medlemslande, respondenterne i al almindelighed vurderer, at der specifikt er. Derfor er det sandsynligt, at en del respondenter opererer med et fejlagtigt antal medlemslande i EU, når de vurderer på spørgsmål om fx veto retten eller andre emner, der ofte ses i lyset af antallet af medlemslande.

Figur 3.3: Hvad er Deres mening om følgende udsagn? Grafen viser fordelingen af respondenter der er for udsagnene.

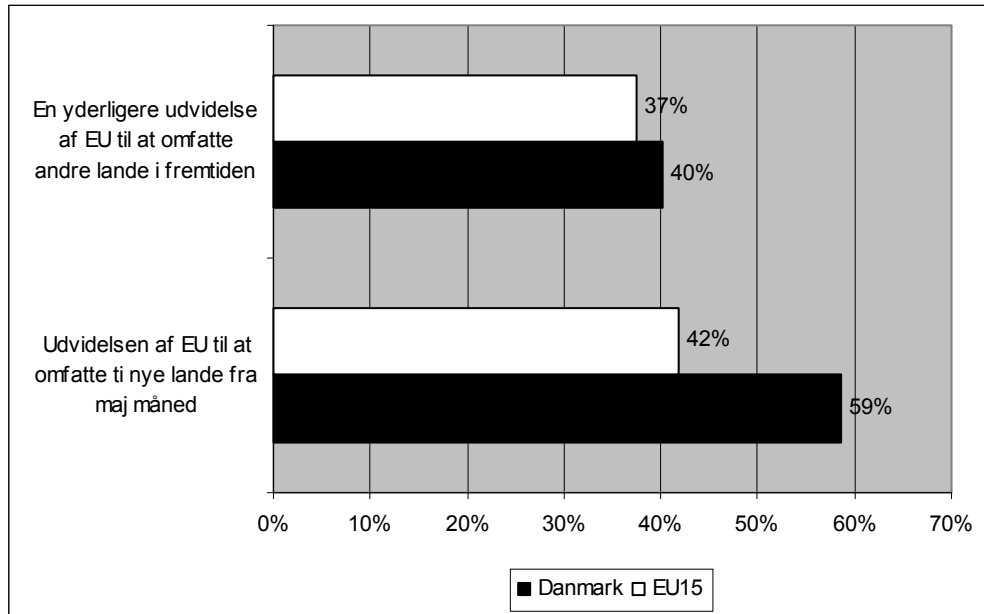
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 29, 1-3)

Flertal for en fælles udenrigspolitik blandt EU's medlemslande over for andre lande

Det er interessant at bemærke, at tilslutningen til en fælles udenrigspolitik blandt EU's medlemslande overfor andre lande har bevæget sig i et spænd mellem 55 og 62 pct. med et højdepunkt i forbindelse med folketingsvalget i november 2001. I november 2001 var tilslutningen til en fælles forsvars- og sikkerhedspolitik blandt EU's medlemslande også højest, idet 65 pct. af danskerne ønskede dette. Det er bemærkelsesværdigt, at udviklingen i holdningerne til disse to centrale spørgsmål har været relativt parallel gennem de senest fire år.

Udviklingen i holdningen til en europæisk monetær union med en fælles mønt, euroen, har kunnet opnå tilslutning siden sommeren 2002. Men der er absolut ikke tale om noget bekvemt flertal til euro-tilhængerne, idet den højeste tilslutning, som Eurobarometermålingerne har vist, var på 53 pct. - i maj måned 2003.

Figur 3.4: Hvad er Deres mening om følgende udsagn? Grafen viser fordelingen af respondenter der er for udsagnene.

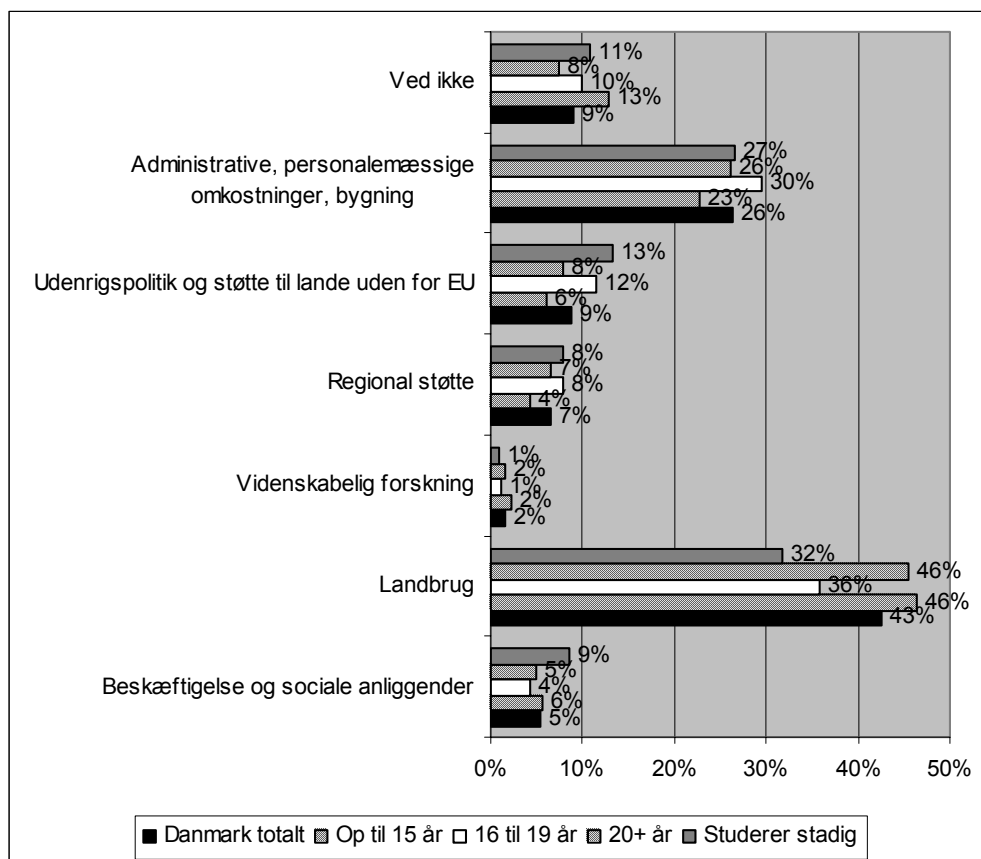
Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 29, 4-5)

Dansk flertal for udvidelsen af EU med ti nye lande

Denne Eurobarometerundersøgelse er som nævnt gennemført før optagelsen af de nye lande den 1. maj 2004. Selvom 59 pct. af danskerne er for optagelsen, er dette lidt mindre end 2003, hvor 63 pct. af danskerne støttede udvidelsen af EU. I sammenligning med de øvrige EU-lande, hvor kun 42 pct. giver udtryk for opslutning til udvidelsen, er der stadig et stabilt dansk flertal for udvidelsen.

Når spørgsmålet drejer sig om en yderligere udvidelse – udover de 10 lande – så er opslutningen imidlertid mindre. Således er der kun 40 pct. af danskerne og 37 pct. af EU-15, der slutter op bag denne udvikling. Tilsyneladende har hverken de øvrige europæiske befolkninger eller danskerne noget klart ønske om, at EU's udvidelse skal række udover de 10 lande, der formelt blev optaget i EU den 1. maj 2004.

Figur 3.5: Inden for hvilket af følgende områder, mener De, at det meste af EU's budget bliver brugt? - fordelt på respondenternes uddannelseslængde.

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 35)

Danskerne mener, at EU bruger flest penge på landbruget

Uanset danskernes uddannelseslængde, så er der enighed om, at landbruget repræsenterer det område indenfor EU's budgetter, hvor der bliver anvendt flest penge. Dernæst følger administrative, personalemæssige omkostninger og bygninger. På dette område er der også markant enighed om – på tværs af uddannelseslængde – at EU anvender mange penge. Således mener 30 pct. af danskerne med en uddannelseslængde på mellem 16 og 19 år, at det er her, der bliver brugt flest penge. Generelt kan det imidlertid konkluderes, at uddannelseslængden ikke har den store indflydelse på, hvor danskerne mener, at EU bruger det meste af budgettet.

Videnskabelig forskning samt beskæftigelse og sociale anliggender er de to områder, hvor danskerne mener, at EU bruger færrest midler. Herefter følger regional støtte og udenrigspolitik og støtte til lande udenfor EU.

Kapitel 4: EU's betydning for danskerne

Kapitel 4 handler om, hvilken betydning EU har for danskerne. I kapitlet bliver der set nærmere på, hvordan danskerne vurderer, at EU indvirker på økonomien, hvilken indflydelse Danmark har i EU etc. Danskernes holdning til emner, der bekymrer dem, bliver også belyst, ligesom der bliver set på danskernes identitet i forhold til hhv. Danmark og en europæisk rettet identitet.

Sammenfatning

EU gør Danmark mere økonomisk stabilt – mener 56 pct.

56 pct. af danskernes vurderer, at EU-medlemskabet gør Danmark til et økonomisk mere stabilt land. For EU-15 er dette tal kun 39 pct.

EU gør næsten halvdelen af danskerne mere sikre

Næsten halvdelen af danskerne føler sig mere sikre, fordi vi er medlem af EU. 48 pct. har denne holdning.

De største lande har mest indflydelse

Hele 89 pct. af danskerne giver udtryk for, at de store lande har mest magt i EU. Til sammenligning er dette tal i EU-15 kun på 70 pct. Kun 25 pct. af danskerne vurderer, at Danmark vil få mere indflydelse i EU i fremtiden.

Arbejdspladserne vil flytte til andre lande

Ikke færre end 76 pct. af danskerne giver udtryk for, at opbygningen af EU vil betyde, at der vil blive flyttet arbejdspladser til andre medlemslande, der har lavere produktionsomkostninger. I sammenligning er det tal i for EU-15s vedkommende 72 pct.

Danmark taber magt til andre medlemslande

60 pct. af danskerne er bekymrede over, at Danmark taber magt til andre lande i EU. Den samme tendens er ikke ligeså tydelig i EU-15, hvor kun 42 pct. har denne frygt.

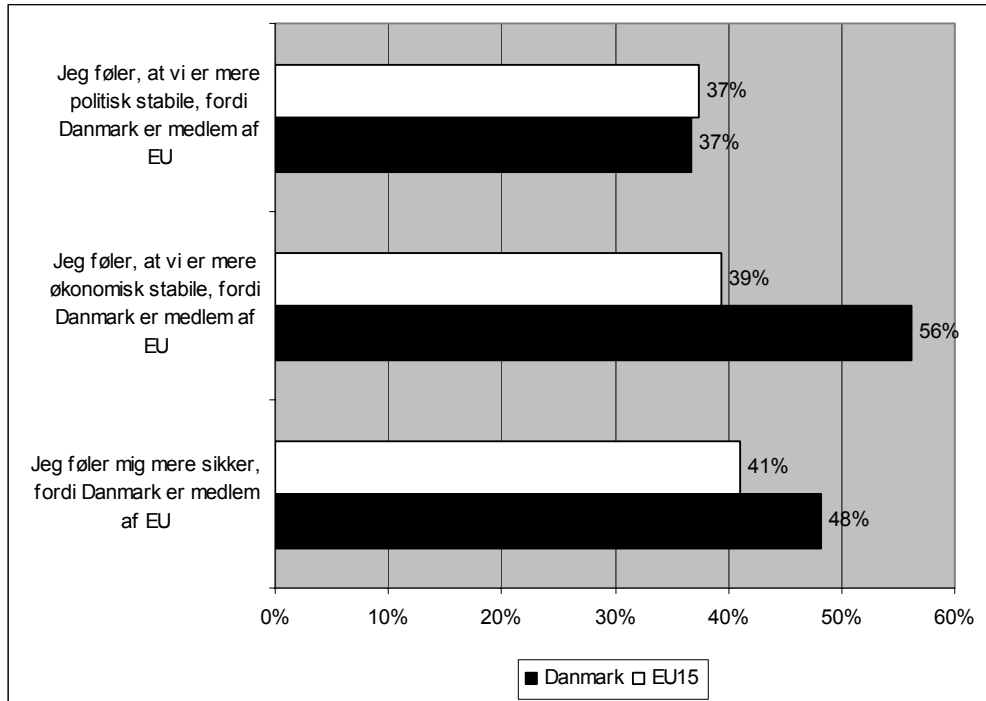
Venstreorienterede danskere er bange for økonomisk krise

De venstreorienterede danskere er bange for en økonomisk krise i Danmark som en funktion af udviklingen i EU. 34 pct. af denne målgruppe giver således udtryk for en sådan bekymring, mens den kun er 21 pct. af de højreorienterede danskere, der har denne bekymring.

Borgerlige danskere bekymrede for de danske landmænd

Et lille flertal på 51 pct. af de borgerligt orienterede danskere er bekymrede for opbygningen af Europa. De vurderer, at udviklingen vil skabe større problemer for danske landmænd. 6 pct. færre – nemlig 45 pct. – af de venstreorienterede nærer den samme bekymring, mens der blandt centrumvælgerne er 46 pct., der har denne bekymring.

Figur 4.1: Er De tilbøjelig til at være enig eller tilbøjelig til at være uenig i hvert af de følgende udsagn? Grafen viser kun respondenter der er tilbøjelig til at være enige.

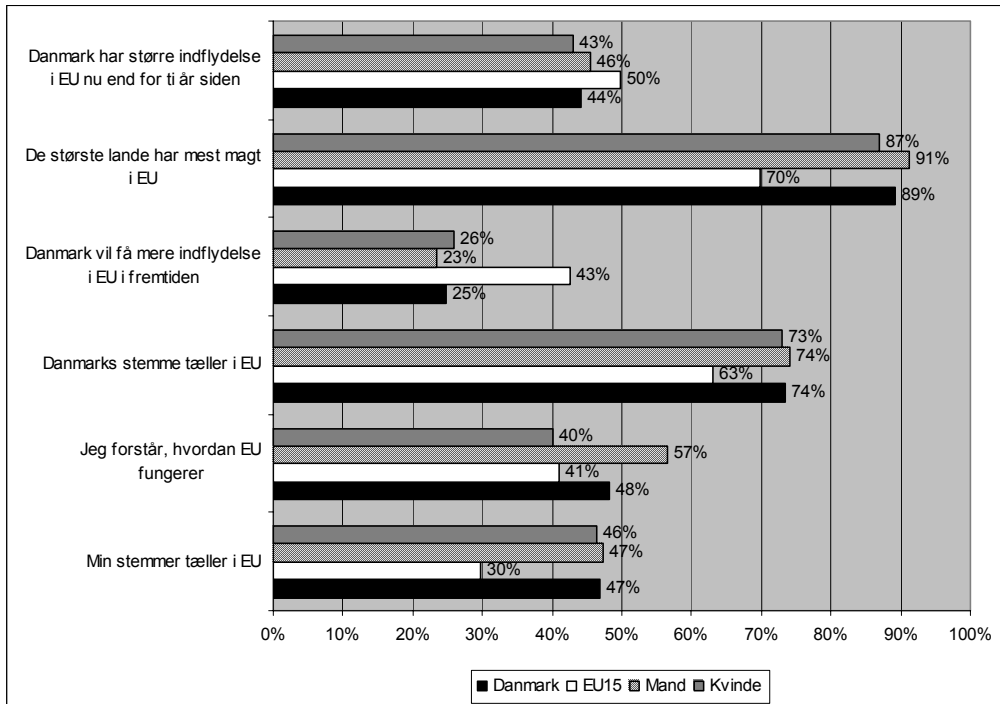

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 12,1-3)

EU-medlemskabet giver økonomisk stabilitet

Respondenterne har i figur 4.1 svaret på, om de er tilbøjelige til at være enige eller tilbøjelige til at være uenige i udsagn om EU. I den forbindelse er det interessant at bemærke, at 37 af danskerne svarer, at de er tilbøjelige til at være enige i udsagnet om, at Danmark er mere politisk stabilt, fordi vi er medlem af EU. Det er interessant, fordi EU ofte bliver betragtet som en politisk stabiliserende faktor. Men når spørgsmålet handler om Danmark i relation til dette, så er der altså kun lidt over 1/3 af respondenterne, som har den oplevelse. Når det drejer sig om økonomisk stabilitet, så er der derimod en markant opbakning til udsagnet. På dette område oplever 56 pct. af danskerne, at EU-medlemskabet gør Danmark mere stabilt. Og når spørgsmålet handler om den enkeltes sikkerhed, så oplever 48 pct. af respondenterne, at EU gør dem mere sikre. Med andre ord, så er en af EU-medlemskabets stærke styrker, at Danmark bliver et mere økonomisk stabilt samfund. Dette gør sig imidlertid ikke gældende i sammenligning med EU-15, hvor det kun er 39 pct., der giver udtryk for, at EU-medlemskabet gør deres land mere økonomisk stabilt. Denne holdning kan måske skyldes, at Danmark er nettobidragsmodtager af EU-midler, samt at vi er en lille økonomi, som er meget afhængig af det europæiske marked.

Figur 4.2: Er De tilbøjelig til at være enig eller tilbøjelig til at være uenig i hvert af de følgende udsagn? – foldet på respondenternes køn. Grafen viser kun respondenter der er tilbøjelig til at være enige.

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 12,4-9)

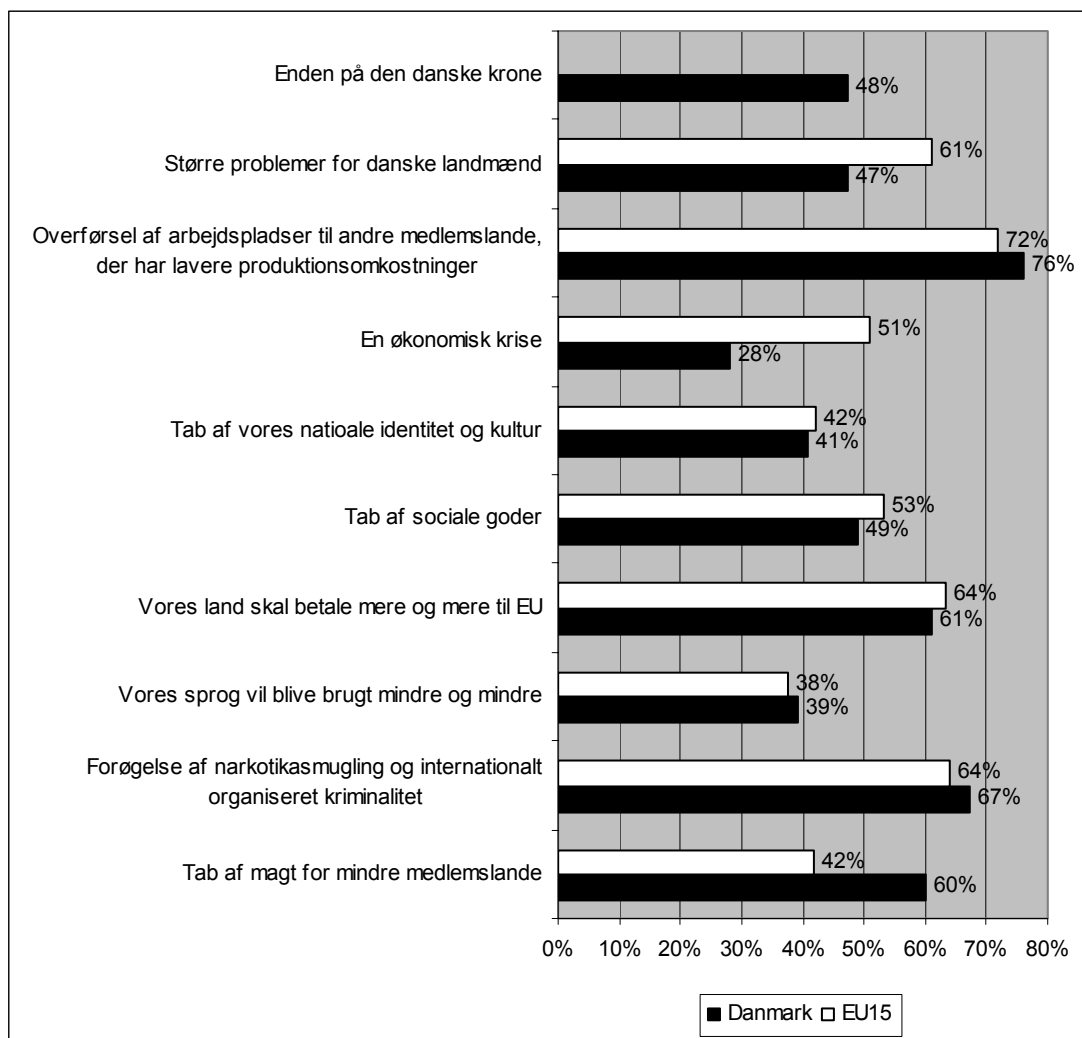
Danmarks stemme tæller i EU

Der er et markant flertal på 63 pct. af danskerne, som vurderer, at Danmarks stemme tæller i EU. Danskerne synes med andre ord, at vi bliver hørt og opnår indflydelse på de områder, som EU beskæftiger sig med. Det kniber imidlertid noget, når danskerne skal svare på, hvorvidt de forstår, hvordan EU virker. Her er det under halvdelen (48 pct.), der vurderer, at de forstår, hvordan EU fungerer. I EU-15 er det imidlertid endnu værre, idet kun 41 pct. giver udtryk for, at de forstår, hvordan EU virker.

Der er et flertal af danskerne, som mener, at Danmark har uændret eller mindre indflydelse i EU end for ti år siden. 44 pct. mener, at vi har større indflydelse. Det er bemærkelsesværdigt, at 89 pct. af danskerne er enige i udsagnet om, at de største lande har mest magt i EU. I sammenligning med EU-15 er dette tal kun 70 pct. Som et af unionens små lande har danskerne åbenbart langt hen den opfattelse, at de store lande bestemmer. Og når danskerne bliver bedt om at svare på, hvordan de oplever fremtiden, så er det kun 25 pct. af danskerne der vurderer, at Danmark vil få mere indflydelse i EU i fremtiden.

Der er generelt ikke forskel på mænds og kvinders opfattelser af de ovennævnte spørgsmål. Undtagelsen er dog, at 57 pct. af mændene vurderer, at de forstår, hvordan EU fungerer, mens kun 40 pct. af kvinderne vurderer, at de forstår, hvordan EU fungerer. Det er imidlertid en generel erfaring, at mænd oftere end kvinder giver udtryk for, at de forstår en problemstilling/har kendskab til et emne, uden dette nødvendigvis er tilfældet.

Figur 4.3: Nogle mennesker kan nære frygt i forbindelse med opbygningen af Europa, EU. Her er en række ting, som nogle siger, at de er bange for. Fortæl mig venligst for hver, om De for tiden personligt er bange for det eller ej. Grafen viser kun respondenter der er bange for den pågældende ting.

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 15)

EU's udvikling kan skabe problemer for danske landmænd

Næsten halvdelen af danskerne (47 pct.) er bange for, at udviklingen af EU vil skabe større problemer for danske landmænd. EU-tilskuddet til de danske landmænd er da også ganske anseeligt og det kan formodes, at respondenterne tænker på dette.

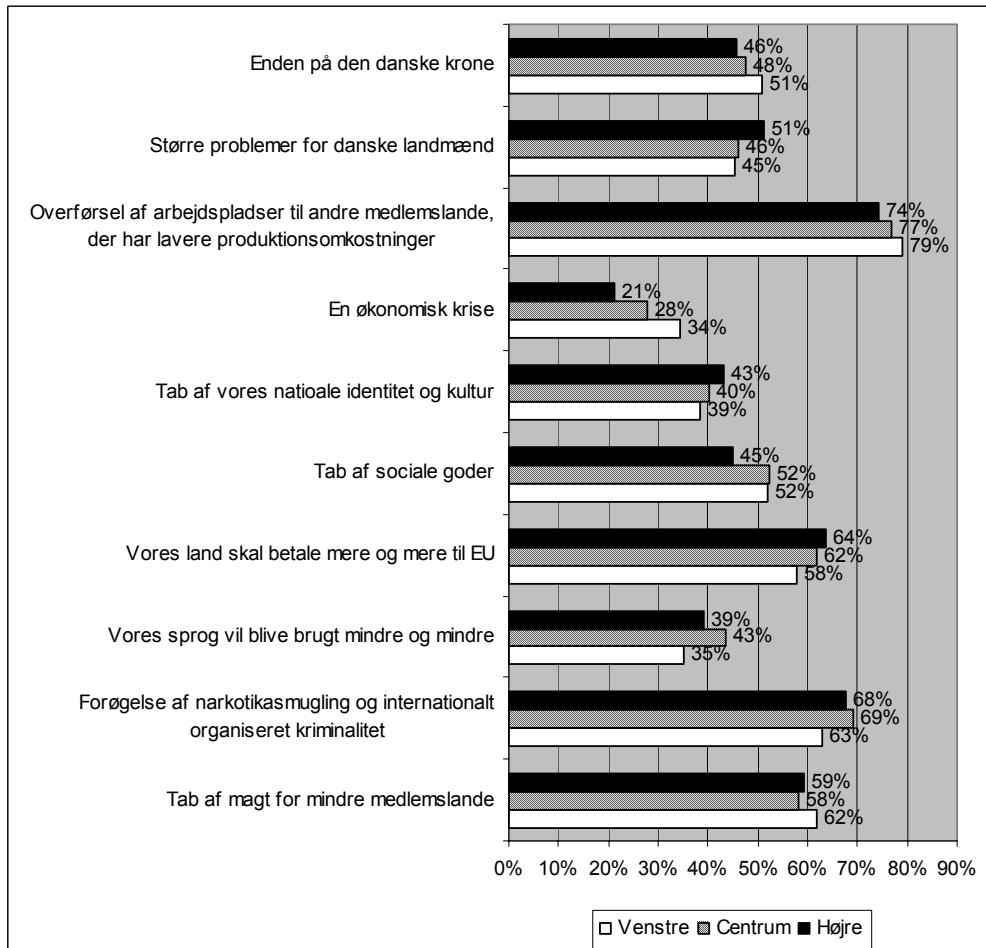
Danskerne har – ligesom EU-15 – en meget markant frygt for, at udviklingen af EU vil betyde, at der bliver overført arbejdspladser til andre medlemslande med lavere produktionsomkostninger. Hele 76 pct. af danskerne giver udtryk for denne frygt, mens det tilsvarende tal for EU-15 er 72 pct.

Der er imidlertid ganske markante forskelle mellem Danmark og EU-15, når det drejer sig om frygten for en økonomisk krise. Her er der kun 28 pct. af danskerne, der frygter en økonomisk krise, mens mere end halvdelen af EU-15 (51 pct.) nærer denne frygt. Denne forskel kan måske hænge sammen med, at økonomien i Danmark er ganske stabil, selvom arbejdsløsheden ganske vist er steget lidt i de senere år.

Der er også bemærkelsesværdigt store forskelle mellem Danmark og EU-15 på spørgsmålet om et tab af magt for de mindre medlemslande. Som et af EU's små lande er det imidlertid måske ikke overraskende, at 60 pct. af danskerne frygter et tab af magt for mindre medlemslande, mens den tilsvarende tendens i EU-15 ikke er ligeså fremherskende.

Det er også en central konklusion i figur 4.3, at frygten for øget narkotikasmugling og internationalt organiseret kriminalitet er høj. Der er 67 pct. af danskerne, der har denne frygt, hvilket – blandt de oplyste – temaer gør den til et af de emner, der skaber mest bekymring hos danskerne.

Figur 4.4: Nogle mennesker kan nære frygt i forbindelse med opbygningen af Europa, EU. Her er en række ting, som nogle siger, at de er bange for. Fortæl mig venligst for hver, om De for tiden personligt er bange for det eller ej – kombineret med baggrundsspørgsmål om respondenternes egenplacering på en politisk højre/venstre-akse. Grafen viser kun respondenter der er bange for pågældende ting.

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 15)

Venstreorienterede vælger er bange for økonomisk krise som funktion af EU's udvikling

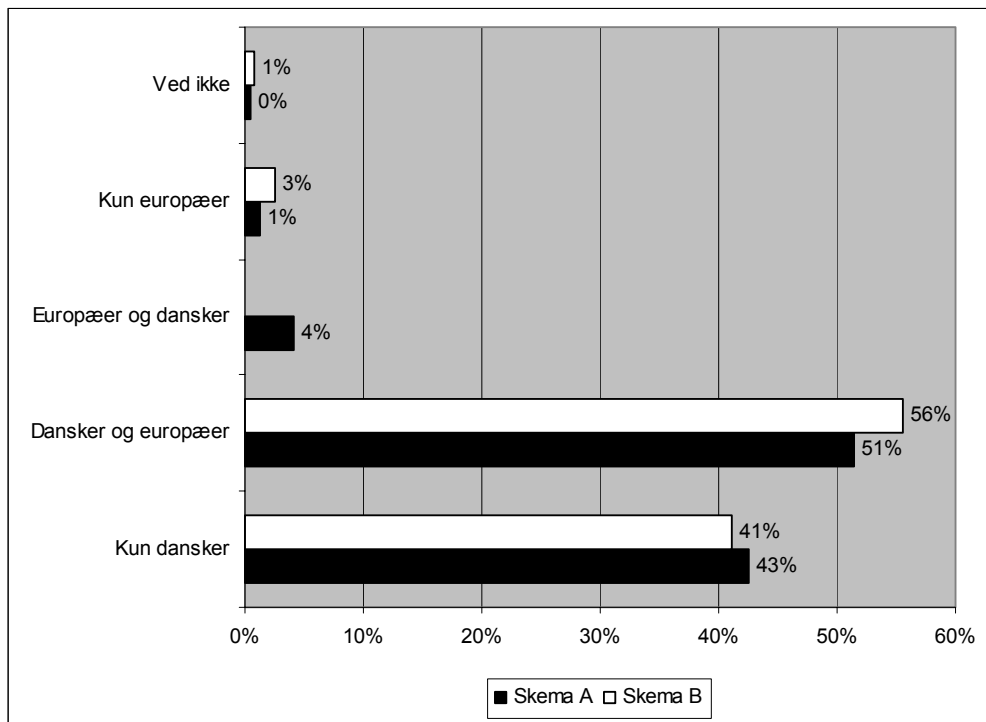
Figur 4.4 viser danskernes bekymringsgrad på en række forskellige emner med en fordeling på en politisk højre/venstre akse. Det er karakteristisk, at vælgere til venstre for midten er mere bange for enden på den danske krone (51 pct.) end vælgere til højre for midten, hvor 46 pct. frygter dette. Når spørgsmålet drejer sig om, at udviklingen i EU vil medføre større problemer for de danske landmænd, så er der imidlertid større frygt blandt vælgere til højre for midten. Her er det nemlig 51 pct., der frygter dette.

Den største forskel blandt de politiske grupperinger på de emner, som respondenterne er blevet bedt om at forholde sig til, handler om en økonomisk krise. Til dette emne er der hele 34 pct. af vælgerne til venstre for midten, som er bange for en økonomisk krise, mens det kun er 21 pct. af vælgerne til højre for midten. De venstreorienterede vælgere forbinder altså i et vist omfang udviklingen i EU med en frygt for økonomisk krise.

Uanset politisk observans, så er der generelt en betydelig frygt for, at udviklingen af EU vil betyde forøgelse af narkotikasmugling og internationalt organiseret kriminalitet. 69 pct. af midtervælgerne og 68 pct. af højrevælgerne nærer denne frygt.

Generelt er der dog ikke de store udsving i holdningerne blandt de tre vælgergrupperinger.

Figur 4.5: I den nærmeste fremtid, se De da Dem selv som...? Grafen viser resultatet af både skema A og skema B.

Kilde: Eurobarometer 61-målingen ved GfK Danmark A/S, forår 2004 (spg. 38 i skema A og skema B)

Dansker og europæer

Danskerne er ikke overraskende knyttede til deres identitet som danskere. Det viser sig, når det i denne Eurobarometerundersøgelse testes ved hjælp af to spørgeskemaer, om der er forskel på at sige ja til at være "europæer og dansker" eller "dansker og europæer". I spørgeskema A, hvor begge muligheder foreligger, vælger kun 4 pct. at sige, at de er "europæer og dansker", mens 51 pct. siger "dansker og europæer". I spørgeskema B, vælger 56 pct. at kalde sig "dansker og europæer". Der er kun meget lille forskel på andelen, der vælger at sige "kun dansker", nemlig hhv. 41 pct. i spørgeskema A og 43 pct. i spørgeskema B. Kun hhv. 1 pct. i spørgeskema A, og 3 pct. i spørgeskema B siger ja til at være "kun europæer". Lidt over halvdelen af danskerne føler sig altså som danskere og europæere, mens fire ud af ti føler sig som "kun dansker".